

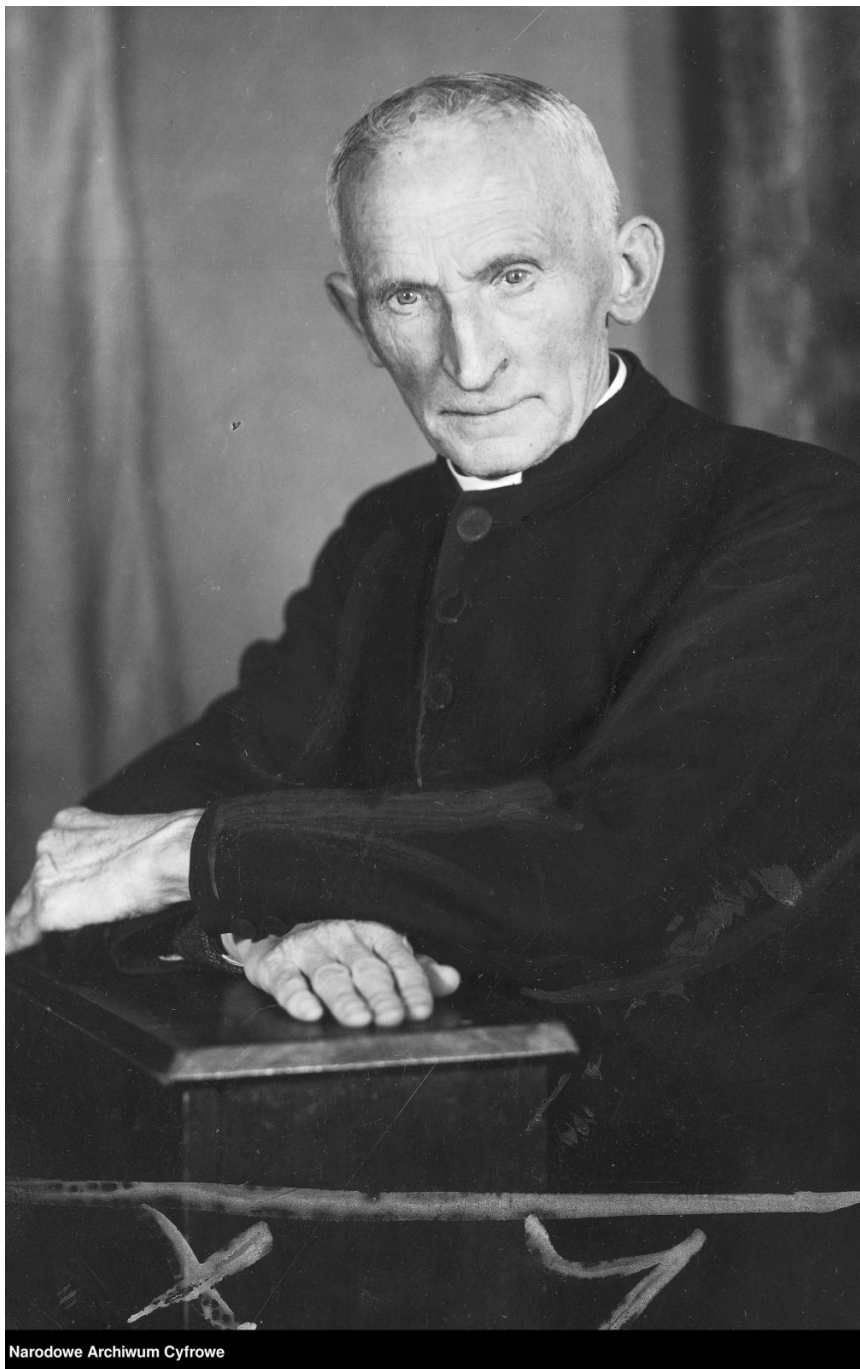
100 lat od powołania pierwszej Dzielnicy Związku Polaków w Niemczech

Miasto
Kultura

17.02.2023 g. 08:30

W lutym tego roku mija dokładnie 100 lat od powołania pierwszej Dzielnicy Związku Polaków w Niemczech, która jako siedzibę wybrała przedwojenne Opole. To znakomita okazja, aby przypomnieć tamte czasy i działalność osób, które starały się kultywować Polskość, nawet w obliczu prześladowań ze strony nazistowskich Niemiec. Z tej okazji, 18 lutego o godzinie 14.30 w Ratuszu odbędzie się uroczysta sesja Rady Miasta Opola.

Ks. Karol Koziołek, proboszcz parafii w Grabinie, prezes Dzielnicy I Związku Polaków w Niemczech, 1933 r.

[Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 3/1/0/16/835]

27 sierpnia 1922 roku w Berlinie spotkali się przedstawiciele największych organizacji polskich w Niemczech, by powołać do życia związek reprezentujący wszystkich Polaków – obywateli Niemiec oraz polskie stowarzyszenia wobec władz niemieckich. Tak powstał Związek Polaków w Niemczech, z główną siedzibą w Berlinie, który dążył do zdobycia pełnych praw mniejszości narodowej dla Polaków i ich obrony we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Organizacyjnie Związek podzielony był na 5 dzielnic, a pierwsza z nich obejmowała Śląsk z siedzibą w Opolu.

PIĘĆ PRAWD POLAKÓW

Co dzień Polak Narodowi służy

Polska Matką naszą - nie wolno mówić o Matce źle!

POLAK POLAKOWI BRATEM!

Wiara Ojców naszych
jest wiarą naszych dzieci

**Co dzień Polak
Narodowi służy**

Polska Matką naszą Jesteśmy Polakami

- nie wolno mówić o Matce źle!

CO DZIEN Wiara Ojców

POLAK Polak Polakowi
bratem! naszych

NARODOWI jest wiarą

SŁUŻY Jesteśmy
Polakami naszych dzieci

Jesteśmy Polakami

POLAK POLAKOWI BRATEM!

Powołanie organizacji

Dzielnica I Związku Polaków w Niemczech została powołana 18 lutego 1923 roku. w Bytomiu w hotelu Lomnitz. Pierwszym jej prezesem został Kazimierz Malczewski. Po nim, w latach 1926-1930 funkcję tę sprawował ks. Czesław Klimas, w latach 1930-1935 ks. Karol Koziółek oraz od 1936 roku do wybuchu wojny Franciszek Myśliwiec. Wiceprezesem przez cały okres istnienia Dzielnic był Arka Bożek. Dzielnicę I została zarejestrowana 7 listopada 1923 roku. w sądzie obwodowym w Berlinie, a dwa tygodnie później uzyskała prawo reprezentowania mniejszości polskiej Śląska Opolskiego w sprawach jej dotyczących. Wkrótce na łamach prasy ukazała się odezwa wzywająca do wstępowania w szeregi nowo powstałej polskiej organizacji („Katolik Codzienny” 1923, nr 50). Do Związku mógł przystąpić każdy Polak, który ukończył 18 lat, respektował statut i opłacał składki. W późniejszym okresie wprowadzono obowiązek rekomendowania kandydatów. Wszyscy członkowie Związku dzielili się na trzy kategorie: I - mężczyźni, II - kobiety, III - młodzież i bezrobotni. Przynależność do poszczególnych kategorii decydowała o wysokości opłacanych składek.

Siedziba i symbol

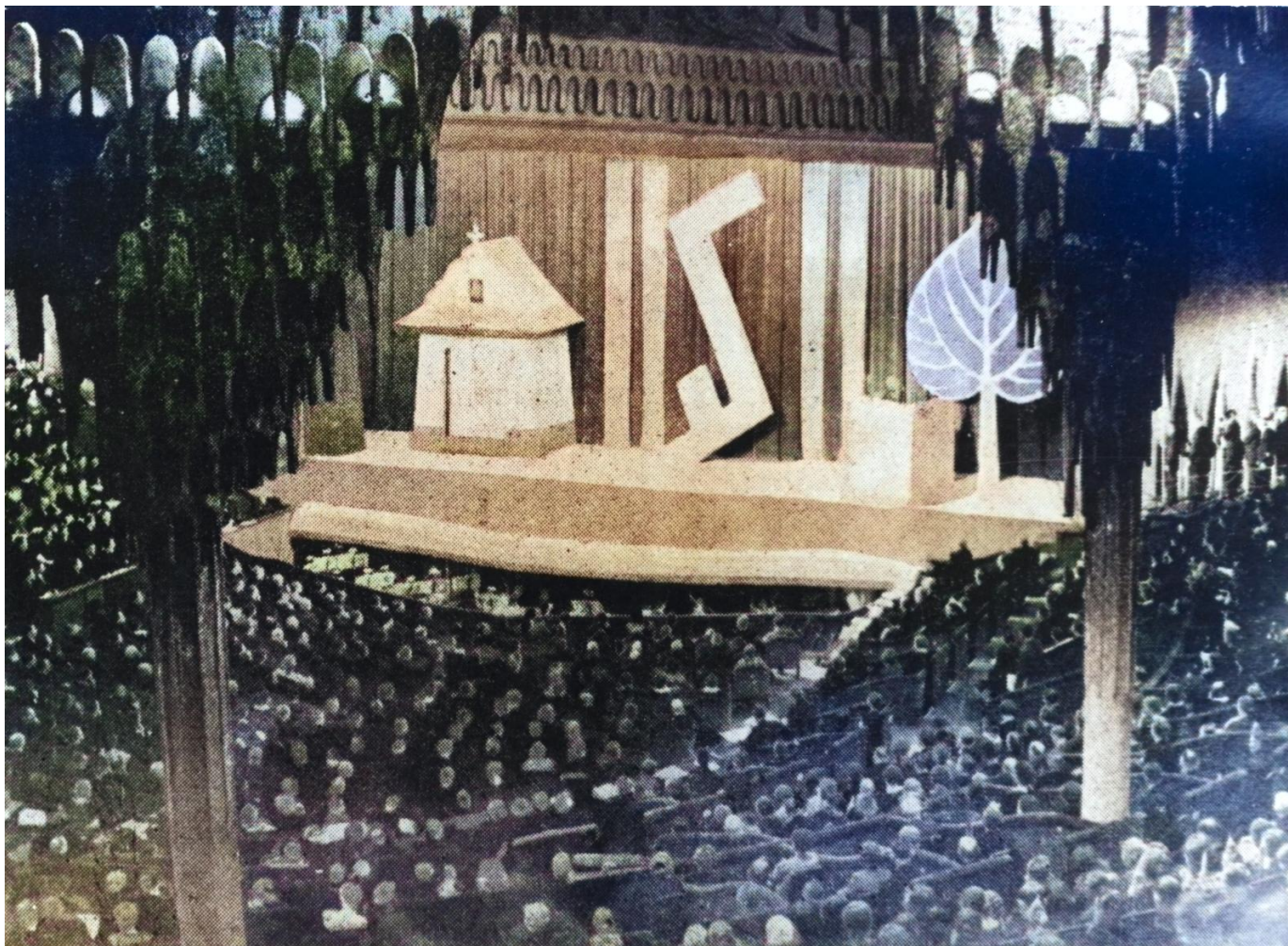
II Światowy Zjazd Polaków z Zagranicy w Warszawie. Uczestnicy zjazdu podczas uroczystości w Stołecznym Oficerskim Yacht-Klubie RP. Widoczni mężczyźni trzymający sztandary ze znakiem Rodła, 5-12.08.1934 r.; zdjęcie koloryzowane

Siedziba Dzielnic I Związku Polaków w Niemczech znajdowała się początkowo w Banku Rolników. W 1930 roku władze Dzielnic przeniósł się do budynku, gdzie na parterze mieściła się Gospoda Polska (dzisiejsza ul. Książąt Opolskich). Obiekt ten w 1933 roku został zakupiony przez Bank Słowiański z Berlina i otwarto w nim Dom Polski, w którym odbywały się spotkania, akademie i uroczystości. W roku 1932, w 10-lecie działalności organizacji, Związek przyjął Rodło jako symbol łączności Polaków z narodem. Rodło to biały znak graficzny, odzwierciedlający bieg Wisły z zaznaczonym Krakowem, na czerwonym tle. Autorką grafiki była artystka Janina Kłopotcka. Nazwę, która była kombinacją dwóch słów: RODzina oraz goDŁO,

zapropował Jan Osmańczyk.

Prawdy Polaków

6 marca 1938 roku w Teatrze Ludowym w Berlinie rozpoczął się z inicjatywy Związku I Kongres Polaków w Niemczech. Obrady Kongresu uroczyście otworzył prezes Związku, ks. Bolesław Domański. Przybyło ok. 5 tysięcy Polaków mieszkających na Śląsku Opolskim, Kaszubach, Warmii, Mazurach, Ziemi Malborskiej, Ziemiach Połabskich, w Westfalii i Nadrenii. Spotkanie stało się manifestacją narodową Polaków w hitlerowskich Niemczech. W jego trakcie ogłoszono „Pięć prawd Polaków”, które stanowiły podstawę ideową działalności Związku. Trudnym okresem w historii I Dzielnicy były lata 1935-1936, kiedy to organizacja przejściowo wypowiedziała posłuszeństwo władzom centralnym. Wybuch II wojny światowej doprowadził do likwidacji ZPwN, a działaczy i członków organizacji aresztowano na przełomie sierpnia i września 1939 roku.

Kongres Związku Polaków w Niemczech, 6 marca 1938 r. Berlin
[Archiwum Państwowe w Opolu, sygn. 45/3840/76
zdjęcie koloryzowane

Autor: Justyna Sowińska

Artykuł ukazał się w lutowym wydaniu magazynu "Opole i Kropka":
www.opole.pl/dla-mieszkanca/aktualnosc/lutowe-wydanie-magazynu-opole-i-kropka-juz-dostepne

Dane kontaktowe

Wydział Promocji

ul. Szpitalna 3b-5-7

45-010 Opole

bp [at] um.opole.pl

www.opole.pl

Lokalizacja

Tagi

Opole i kropka

Rodłacy

Związek Polaków w Niemczech